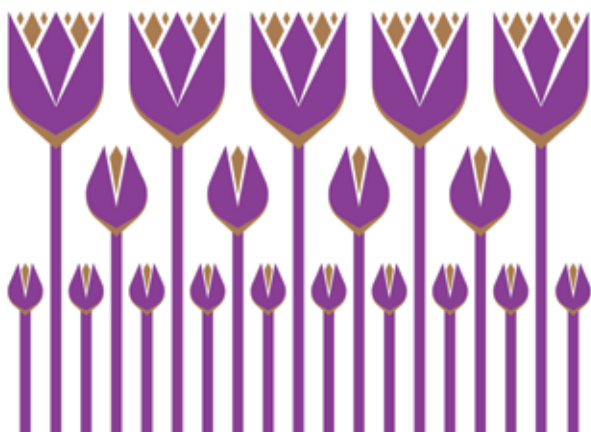

AVIGNON BEŞLİSİ -5-

Quinx

ya da Kusursuz Adamın Öyküsü

ROMAN

Lawrence
Durrell

3.BASKI

ÇEVİRİ: CAN ÖMER KALAYCI

♥ can
modern

LAWRENCE DURRELL
QUINX YA DA KUSURSUZ
ADAMIN ÖYKÜSÜ
AVIGNON BEŞLİSİ 5

Can Modern

Quinx ya da Kusursuz Adamın Öyküsü: Avignon Beşlisi 5, Lawrence Durrell

İngilizce aslından çeviren: Can Ömer Kalaycı

The Avignon Quintet 5: Quinx or the Ripper's Tale

İlk baskı: Faber and Faber, 1985

Bu çeviride kaynak alınan baskı: Faber and Faber, 1992

© 1985, Lawrence Durrell

© 1998, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 1998

3. basım: Şubat 2023, İstanbul

Bu kitabın 3. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Şirin Etik

Editör: Seçkin Selvi

Düzeltili: Ebru Aydın, Mert Tokur

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Sanat yönetmeni ve kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dış Tic. Ltd.

Maltepe Mah. Davutpaşa Çiftelahuzlar Sk. No:16 Acar San. Sit.

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 45099

ISBN 978-975-07-6040-2

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

LAWRENCE DURRELL
QUINX YA DA KUSURSUZ
ADAMIN ÖYKÜSÜ
AVIGNON BEŞLİSİ 5

ROMAN

İngilizce aslından çeviren

Can Ömer Kalaycı

Lawrence Durrell'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

- Justine / İskenderiye Dörtlüsü 1, 1984*
Balthazar / İskenderiye Dörtlüsü 2, 1984
Mountolive / İskenderiye Dörtlüsü 3, 1984
Clea / İskenderiye Dörtlüsü 4, 1985
Monsieur / Avignon Beşlisi 1, 1995
Livia / Avignon Beşlisi 2, 1995
Constance / Avignon Beşlisi 3, 1996
Sebastian / Avignon Beşlisi 4, 1996
Kara Defter, 1997
Karanlık Labirent, 2007
Kıbrıs'ın Acı Limonları, 2007

LAWRENCE DURRELL, 1912'de Hindistan'da doğdu. Genç yaşta İngiltere'ye gelerek Dışişleri Bakanlığı'nda ve Kıbrıs'ta görev yaptı. Hindistan'da Hint ve Tibet kültürlerini, dinlerini ve mistik atmosferlerini yakından tanıdı. Kıbrıs'taki görevi ise ona başta Mısır olmak üzere Akdeniz ülkelerinin uzun geçmişi, inanışları, gizemle gerçeğin birbirine örüldüğü yaşam biçimleriyle tanışma fırsatını verdi. Bu bilgi ve birikimler, Eskiçağ'ın belli başlı kültür merkezi İskenderiye ve Akdeniz'in öteki ucunda, Ortaçağ Avrupa'sını karanlığa boğan kilise egemenliğinin başkenti Avignon ortamında yüzyılımızın en çarpıcı romanlarını hayata geçirmesini sağladı: *İskenderiye Dörtlüsü* ve *Avignon Beşlisi*. Durrell, 1990'da öldü.

CAN ÖMER KALAYCI, 1963'te doğdu. İstanbul Amerikan Robert Lisesi ve Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni bitirdi. Aynı fakültede Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları dalında uzmanlığını, doçentliğini ve 2003 yılında profesörlüğünü aldı. "Çocuk Alerjisi ve Astım" alanında yan dal uzmanlık eğitimini Hacettepe Üniversitesi ve New York State Üniversitesi'nde tamamladı. 2000-2002 yıllarında iki yıl süreyle Harvard Üniversitesi'nde astım konusunda çalıştı. Halen Ankara'da serbest hekim olarak çalışmaktadır. Can Yayınları'ndan diğer çevirileri: *Baskerville'lerin Köpeği*, *Gulliver'in Seyahatleri*, *Atını Sürüp Giden Kadın*, *Türkiye'de Şark Garp ve Amerikan Tesirleri II*, *Moby Dick*, *Erewhon*, *Ustanın Dersi*.

Stela A.Ghetie'ye

“... deęerlendirileceęi zevki kendi yaratmalı.”

Wordsworth¹

1. William Wordsworth (1770-1850): İngiliz şairin bir epigrafı. Durrell, burada eserlerin kendi izleyicisini yaratması gerektiğini ima ediyor. (Ç.N.)

1

Yeniden Provence

İnsanın uykusunu getirecek kadar tekdüze ovada tren, onları Rhône'un tüm coşkunluğunu barındıran setler ve bentler arasından, çelimsiz bir ilkbahar güneşi altında, güvercinlerin konfeti gibi pır pır ettiği ve çan kulelerinin suçlarını kutsal çan tangırtılarında akladığı Papaların Şehri'ne¹ doğru yokuş aşağı götürüyordu. Gülkurusu ve kök kırmızısına bürünmüş gökyüzü, çiçeğe durmuş erguvan ve küpeçiçekleri ve Valence'den sonra dut ağaçları ile bilge zeytinler vardı.

Onları "Canavarlar" dedikleri, uzun zamandır ortada görünmeyen çocuklarla onlara eşlik eden sadık Drexel karşıladı. İki kardeşe miras kalan ücra şatoya uzun zamandır umutla bekledikleri emeklilik planlarını gerçekleştirmek için gelmişlerdi. Bir zamanlar Blanford'un ilgisini çekip onu üçlü aşkın tek vücutta birleşmesi fikrinin etrafında bir roman yaratma çabasına iten bu üç köşeli aşkın içine gömüldükleri yer, işte burasıydı. Ne yazık ki gerçekleşmemişti! Fikrin kendisi de tıpkı gerçeği gibi aşı-

1. Avignon, 1309-1377 arasında Papalık makamıydı. 1309-1423 yılları arasındaki Katolik hizipleşme döneminde, seçilmiş papanın yanı sıra papa olduğunu öne süren politik karşıtının (anti-papa) da Avignon'da olması nedeniyle "Papaların Şehri" olarak anılır. (Ç.N.)

rı gnostikti ve gerçekte de başarısız olacaktı. Ama şimdi bu güzel canavarlar mutlu ve inanç doluydu. Blan onları sevecen bir şekilde selamladı.

Kendi paylarına, daha ziyade popüler bir oyunun turnesindeki üçüncü sınıf bir tiyatro kumpanyasının üyelerine benziyorlardı – iki alımlı kadın ve çocuk, Lord Galen, Cade, Sutcliffe, Toby falan filan. Hepiniz birbirinizin parçaları olmalısınız, diye düşündü Blan. Eğer her birinin oyunda bir rolü olsaydı, belki de topu bir araya geldiğinde tek bir kişilik oluşturacak aktörler olabilirlerdi. Güneşin ışıkları güllerin arasından tembelce sızıyordu ve bir bülbül bir yerlerde tek başına şakıyordu. Bunun hayatına yeni bir başlangıç olacağını bir el işaretiyle açıkça ifade etti. Evrak çantasının kapağını açıp trenin penceresinden sallayarak yeni kitabı için aldığı tüm notları atmış ve yaprakların aşağıya Rhône Vadisi'ne doğru uçtuğunu izlemişti. Yapraklarını döken bir ağaç gibi, her renk ve büyüklükte not kâğıtları... Bir gece önce, eğer tekrar yazacak olursa bunun önceden tasarlamadan, notsuz, plansız, tıpkı bir yaz güneşinde şarkı söyleyen bir ağustosböceğinki gibi kendiliğinden olmasına karar vermişti. Öteki benliği olan şişman adam, bunu yaparken onu izlemiş ve kasabanın üzerinde güvercinler gibi büyük bir girdap misali dönenerek süzülen yapraklara bakarken, bu yaptığıyla ilgili belli bir çekincesi olduğunu tedirginlikle başını sallayarak belli etmişti. Atom patlamasından sonra da aynı böyle olurdu, diye düşündü –havayı dolduran not bulutları– insan elinden çıkma notlar. Parçaların tümü tarihin ölüm girdabına sürüklenirlerdi – uçsuz bucaksız güneş ışığında zerrecikler gibi.

Cade aniden gülüp eliyle kalçasına vurdu; ama neye güldüğünü diğerlerine söylemedi. Kim bilir, belki de komik bir şey değildi.

Sutcliffe umutsuzca, "Canavarların size büyük desta-

nınızın konusu olan korkunç tarihî hatayı – masalsı üçlü aşkı, tekrarlatmalarına izin vermeyeceğiz herhalde? Hadi ama! Bunun gerçek hayatta da romanda olduğundan daha iyi yürümediğini kabul et,” dedi. Aubrey istemeyerek de olsa kabul etti. “Üçü bir arada olmaz.” Öteki benliği peşini bırakmadı: “Neden olmaz orasını da Tanrı bilir ya – Constance’a sormalıyız, belki eski tüfek Freud’cu bize sebebini söyleyebilir. Her neyse, eğer Shakespeare için yeterince iyiyse benim için de yeterince iyidir.”

“Ne demek istiyorsun?” dedi Blanford.

“*Soneler*. *Soneler*’de anlattıklarıyla belki de en iyi oyununu yazabilirdi ama buna kalkışmadı; çünkü sezgisel olarak pek de iyi olmayacağını düşündü. Zavallı canavarları aynı yazgıdan gerçekten korumaya çalışmalı ve tarihin dönme dolabında bahtsız Drexel’le beraber tekrar başa dönmelerine izin vermemeliyiz. Onları korumalıyız! Tarih, anılar – bütün bu tuzaklardan uzak duracağına söz vermiştin: Aksi takdirde yalnızca sıradan romanların *caveau de famille*’ine¹ yeni bir baskı eklemekle kalacaksın ve Sylvie sonsuza kadar akıl hastanesinde kalacak, kendi kabuğuna çekilip yazacak...”

“O benim kitabımı yazmaya çalışıyor; herkesin itişip kakışmadan ve telaşsızca yolunu bulabileceği, karmakarışık gerçekleri anlaşılabilir, düzgün bir dille sıralayarak başlamaya çalıştığım kitabı. Ancak şimdi anlıyorum ki insanın içinde Epikuros’un sözünü ettiği doğuştan yetenek kırıntıları yoksa, sonunda aşırı bağnaz bir ahlakçı olması ve bu yetenek eksikliğini aşırı duygusallıkla örtülmüş türlü vicdansızlıklar, hatta düpedüz kana susamışlıkla fazlasıyla gidermeye çalışması kaçınılmazdır. Ama aynı zamanda insan ayaklarının ucuna basa ba-

1. (Fr.) Aile mezarlığı (Ç.N.)

sa ihtiyatla ve dikkatle ve *au pifomètre* ‘tahminen’ ilerlemeli.” Her ikisi de peşinde oldukları türden kitabın, Piers ve Sylvie’nin başına gelen talihsizlikleri tekrar etmemesi gerektiğinin farkındaydı; çünkü onların tazelemek ve yeniden canlandırmak istedikleri şey, artık modası geçmiş olan eylem yoluyla zarafeti yaratacak çift kavramıydı. Aslında bu olmuştu bile; Constance’ın sayesinde, onun masajı ve fiziksel yakarışları sayesinde, belkemiği ve onunla beraber bütün sinir hücreleri aniden uyanmış ve bütün çiftleşme kuvvetini diriltip güçlendirmişti. Mucizelerin ilmi! Kutsal orgazmın bir somonbalığına benzer ölüm sıçramaları;¹ iki kişinin, çok derin ama yine de erişilebilen ve giderek düzeliş bilinçli hale gelen bir bellek kaybı sayesinde tek vücut olması. Gözleri kör ettiği yerde, neredeyse meditasyon noktasında onu sabit tutmak ve hiç sezdirmeden tutkuyla birbirinin içinde erimek. Aşkta feragat eden kazanır. Hesperid’lerin² bahçesine ancak onlar ulaşabilir... Öpüşme, sınırsız düşünce paylaşımının saf cinsel birleşmesidir. “Seni seviyorum,” dedi Blanford şaşkınlıkla, gerçek şaşkınlıkla.

“Aman Tanrım!” dedi. “Sayende ilk kez uyandım. Uyuyan iğrenç kukla diriliyor. Kimleri görüyorum, Lady Utterly!³ Hangi rüzgâr attı sizi buraya?” Constance soku- larak koluna ilişti ama konuşmadı. Aktardığı bilgilerin ölen sevgilisi Affad’dan geldiğini biliyordu. O her zaman, “Aşırı kusursuz açıklanan şeyler işlevsizdir, ölüdür, ger- çekleştirmesi olanaksız hale gelir. Aşk hakkında konuşur- ken gözün başka yerde değilse asla aşk hakkında konuş-

1. Somonbalıklarının büyük bölümü yumurtalarını bıraktıktan sonra ölür. (Ç.N.)

2. Yunan mitolojisinde, Hera’nın ölümsüzlük veren altın elmalarının olduğu bahçeye bekçilik eden periler. (Ç.N.)

3. İngilizcede bütünlüğü, tamlığı belirten bir zarf. Constance’a övgü olarak söylüyor. (Ç.N.)

ma. Aksi takdirde uyku müziği, uykunu engelleyip seni baştan çıkarır,” derdi. Blanford, “Sevgilim, muayenehanenin hemen dışında beni ‘öbür dünyadan gelen adam – iki ayağı üzerinde duran maymun’ olarak camdan bir kafeste sergileyebileceksin,” dedi. Ah! Bilimin mutlu sonlarla ilgilenmediğini, bunun sanata tanınan bir ayrıcalık olduğunu biliyordu.

Sutcliffe’in bazen mırıldandığı gibi:

Sözlerle anlatılamaz inandığı

Ondandır fikirlerinin kısmen çıplaklığı

İçgörü, dogmalara dönüşüp katlaşırsa ölür; bu nedenle her şeyi esnek tuttular ama yine de kalbi giderek daha fazla kontrol altında tutacak içgörü için dua ettiler. Uygunsuz arzuları ve kırık dökük bağlantılarıyla öncenin dünyası şimdi ne kadar da sıkıcı görünüyordu. Camargue’da sessizce oturup çöken geceyi ve yok olmadan önce bir an için kendinin farkına varan fikirler gibi titrek titrek ışıldayan ateşböceklerini izlediler. Bu sırada Constance okurken onları çok eğlendirmiş olan (aşk sahnelerinin katıksız saflığı, komik derecede pornografikti) o unutulmuş roman *Gynacocrasy*¹ üzerine yazdığı psikanalitik metinle ilgili notlar alıyordu. Bir kadın tarafından yazıldığı apaçık ortadaydı ve Constance (hiçbir yerde yazılı olmayan) bu gerçeği tamamen psikanalitik-cinsel nitelikte iç delillerle kanıtlamaya çalışıyordu. Blanford, onun kendisine fiziksel olarak bile ne kadar çok şey öğrettiğini düşündükçe şaşırırdı. Priapik² birleşmenin, insan yavrusu örneğindeki gibi, geleceğin, gerçekler üzerine sağlam basmasını sağlayacak

1. Anaerkil yönetim. (Ç.N.)

2. Penisle yapılan. (Ç.N.)

bir güç donanımı olduğunu öğrenmişti. Yarı şaka yarı ciddi, “Artık benimle eşleşmenin ne demek olduğunu, benden bir daha ayrılamayacağını biliyorsun – bu içgörün için tehlike yaratabilir. Senin sanatın için, soluğun esas maddesi, *oksijen!* Sevgilim, biz bunu başardık! Orgazm, şayet bu şekilde paylaşırsa, insanın geçmişinin ve geleceğinin atölyesi olan ölüm ve yeniden doğum arasında kalan diyara girişini sağlar. Anahtar, bu eşzamanlılığı kavramaktadır. Bu arada doğumlar arasında –ki orgazm bu koza evresinin bir gölge oyunudur– biz beş skandha¹ şeklinde var oluruz, madde, kümeler, takımlar, topluluklar, yığınlar. Bir araya gelip güç alanı *quinx* yaratılınca, bunlar birleşip insanı oluşturur, iki bacak, iki kol ve kundalini² özellikleri ile kenarları beşe tamamlanan bir varlık,” diyebildi Constance.

“Peki,” dedi Blanford hafif alaycı bir şekilde, “Yeniçağ’da uyuyan güzel erkek, onu öpüp uyandıran da kadın olacak! Yolları doğanın emri doğrultusunda birleşip kesişir. Kahrolası mucizenin gerçekleşmesi için insan gerçeğinin, doğanın temel umursamazlığıyla eşzamanlı olması gerekir. Sanki insanın umursamayayı bırakıp doğaçlama yapmaya başlaması gerekmiş gibi. Tabii ki aşk hoş bir eğlence haline indirgenebilir; ama o zaman dalga boyu veya ölçeği çok düşük olur ve ne kalbi ne de içgörüyü bereketlendirir. Basit bir boşalma, öğretici olamaz!”

“Benden bir süre uzak durmalısın. Ama çok da fazla değil. Ancak yapmak istediğin şeye doğru odaklanmanı sağlayacak kadar.”

“Biliyorum,” dedi Blanford. “İstediğim şekilde yapmak için gerçekten bir çaba göstermeden mutlu olmaya-

1. Budizmde insanın bütün maddi ve manevi varlığını oluşturan beş öge. (Ç.N.)

2. Her insanın içinde bulunduğu inanan kozmik enerji. Omurganın en alt kısmında kuyruksokumunda kıvrılmış bir yılan biçiminde betimlenir. (Y.N.)

çağım – kasvetli olmadan ciddi olmak için. (Aşırı iyiliğin kötülüğünden korkmak gerek!) Böylesine büyük bir yapı oluşturabilirsem bu, soyut kimlik kavramının sorgulanmasına işaret eder – ‘birbirinizin parçaları olmalısınız’ veya ‘yedek parçalar’ *pièces détachées!*”

“Daha başka?” dedi Constance mutlu bir zafer edasıyla.

“İnsanın hayalinde bir arada bulunan zaman dilimlerinin bir *plaidoyer*’ini¹ yap. *En sonunda*, yogik bir düşünce şekli olan insani aşkla ciddi olarak ilgilen, aptal insanlarla dolu olan geminin dümeni: Çünkü az önce paylaştığımız bu mutlu hafıza kaybının içinde, insanın kişiliğiyle ilgili beş kenarlı gerçek gizlidir. Bu sırada metin hem üst düzeyde ustalık göstermeli hem de bir sanat nesnesi olarak mutluluk istekleri mırıldanmalı. Saçmalıyor muyum? Öyleyse bu öforidir!”

Fakat aslında kronolojinin bozulduğu konusundaki fikrinde haklıydı – tarih geçmiş değil, hep olmak üzere olan bir şeydi. Gerçeğin *harekete hazır* kısmıydı. Constance’ın varlığının vazgeçilmez güzelliği ve yalnızlığı olmasaydı, gerçeğin farklı biçiminin bütün bu belirsiz görüntüleriyle kafayı üşütebilirdi. Şöyle demişti: “Ahlak dersi vermeden iyilik yapmak istiyorsan, şiir yaz,” ve yakın zamanda bunu becerebileceğini hissetmeye başladı.

“Yakında kadının plasebo olduğu bir çalışma yazmak durumunda olacaksın – tedavi, bir tanrıça yerine sıradan bir kadınla da gerçekleşir!” (Sutcliffe’in sesi kıskançlık kokuyordu, belki de gerçekten kıskanıyordu.) Constance, “Aslında *haklısın*,” dedi. “Kadının rolü de bu. Her orgazm daha derin bir şeyin kostümlü provası, yani gerçekleşip bir vuruşta içimizdeki evreni yerle bir edene

1. (Fr.) Savunma. (Ç.N.)

Yapraklarını dökten bir ağaç gibi, her renk ve büyüklükte not kâğıtları... Bir gece önce, eğer tekrar yazacak olursa bunun önceden tasarlamadan, notsuz, plansız, tıpkı bir yaz güneşinde şarkı söyleyen bir ağustosböceğinininki gibi kendiliğinden olmasına karar vermişti.

İkinci Dünya savaşı sonrası. Hayatta kalanlar hikâyesinin başladığı yerde yeniden buluşuyor: Hazine avcıları, mistikler, psikanalistler ve eski Naziler yüzyıllar önce Tapınak Şövalyeleri tarafından Güney Fransa'da bir yere gömülen hazineyi bulmak için birbirleriyle yarışıyor. Bu sırada bazı eski ilişkiler çözülüyor ve geçmişin bazı karanlık sırları açığa çıkıyor.

Avignon Beşlisi'ni bu kitapla tamamlayan Durrell muzip oyunbazlığını ve uçsuz bucaksız hayal gücünü *Quinx*'te de sergiliyor.

"Durrell felsefi bir kelime oyunuyla bize 'kozmetik' ile 'komik' olanın ne kadar birbirine yakın olduğunu gösteriyor..."

Los Angeles Times

#ingilizmodernleri #tarihiroman #çılgınlık #hazine #gizem